

DEĞERLENDİRME NOTU:

Mehmet Buğra AHLATCI

Mevlana Kalkınma Ajansı, Araştırma Etüt ve Planlama Birimi Uzmanı, Sosyolog

KONYA KARAMAN BÖLGESİ İÇ GÖÇ RAPORU

22 .07.2014

Eğer bir ülkede gelişmiş bölgelerde büyük yığılmalar oluşmuş bulunuyorsa, göç olgusu geri kalmış bölgelerin kritik insan kapitalini boşaltarak bu bölgelerin büyüme potansiyelini düşürerek, gelişmelerini zorlaştırır.¹

Göç kavramının tek bir disiplin ve kurum açısından tanımlanması oldukça zor bir kavramdır. Tanımlanması bu kadar değişken ve farklı olan bir kavramın araştırılması ve sorunlarına yönelik politikaların oluşturulması da aynı şekilde çeşitlilik göstermektedir. Göç kavramı en genel tanımla insanların belirli bir zaman diliminde bir yerden farklı bir yere geçişini belirtmektedir.

Birleşmiş Milletlerin sınıflamasına göre, 7 göç şekli vardır. Bunlar:

- 1-Eğitim amacıyla,
- 2-Mesleki Bilgi, tecrübe, eğitim almak amacıyla,
- 3-Yüksek vasıflı kişilerin ve İşadamlarının göçü,
- 4-Anlaşmalı göç (Mevsimlik ve geçici),
- 5-Yerleşmek amacıyla göç,
- 6-Kanun dışı göç,
- 7-Barınma ve iltica amacıyla göç

Konya Karaman Bölgesi yukarıdaki maddelerden farklı etki seviyelerinde birçok göç tipini yaşamaktadır. Özellikle en yüksek seviyede eğitim ve yerleşmek amacıyla yaşanan göç hareketlerine dönemsel olarak mevsimlik göçler ve yabancı uyruklu göçler de eklenmektedir. Yaşanan toplumsal hareketlilikler göç veren ve göç edilen yerlerde kültürel, ekonomik, sosyal ve siyasi bakımdan birçok derin etki bırakmakta olup oldukça karışık ve iç içe geçmiş faktörlerden oluşmaktadır. Konunun genişliği ve farklı disiplinleri içermesi bakımından bu rapor bölge içi göç hareketliliklerini incelemektedir. Özellikle kırsal alanlarda yaşanan sosyal ve ekonomik dönüşümler bu bölgelerde bulunan ilçelerde ciddi nüfus azalmasına sebep olmaktadır. Diğer taraftan kırsaldan uzaklaşan nüfus gerek merkez ilçelere gerekse de bölge dışına göç ederek kent merkezlerinin nüfusunda hızlı bir artış yaşanmasına sebep olmaktadır.

¹ İlhan TEKELİ

Yaşanan bu hareketliliklerin tek bir açıklaması bulunmamaktadır. Ancak en genel kapsamda göçün itici sebepleri ve göçün çekici sebepleri incelendiğinde sorun alanlarının belirlenerek bu sorunlara yönelik önleyici uygulamalar ve öngörüler hazırlanabilmektedir. Yaşanılan yerlerden taşınma ihtiyacını gerektiren etkiler incelendiğinde; göç olgusunun sebebi, taşınılan yerlere göç edilmesinden kaynaklanan sorunlarda göç olgusunun sonuçlarını içermektedir. Bu sebeple sosyo-ekonomik süreçlerin değişiminde hem bir sonucu hem de nedeni olarak göç olgusunu bütüncül bir yaklaşım içinde farklı disiplinler ile çalışılması gerekmektedir. En somut önerme ile bölge kırsalında göç yönetişiminin farklı, kent merkezlerinde göç yönetişiminin farklı yapılması gerekmektedir.

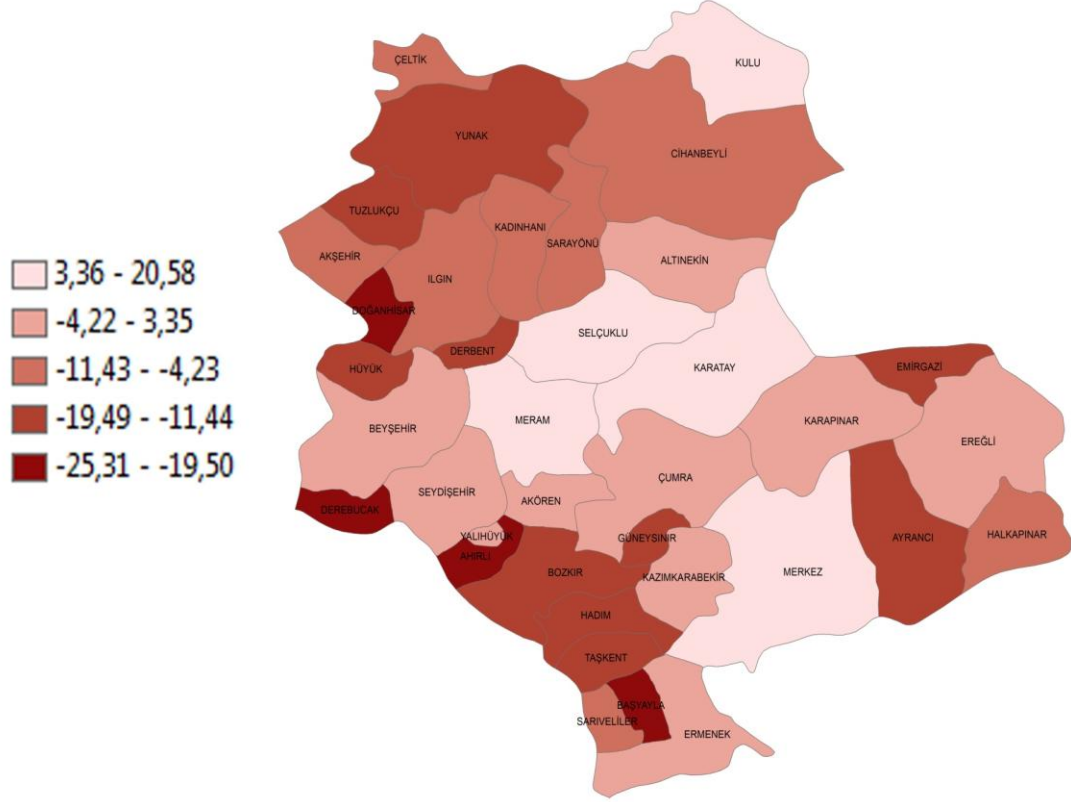
Tarihsel sürece bakıldığında 1950'li yıllardan 1990'lara kadar genel anlamda dağlık bölgelerden kırsal alanlara ve ovalara yaşan göç ile özellikle tarımsal geçim kaynakları olan küçük ilçelerin oluşumunda artış yaşanmıştır. 1990'lardan günümüze şehirleşme ile birlikte gelişen yaşam olanakları kırsaldan kente göçün en önemli kaynağını oluşturmuştur. Ayrıca tayin ve atamalar ile sanayi ve hizmet sektörünün talebi doğrultusunda yaşanan kentler arası göç bölgenin yaşadığı göç sebeplerinden diğerleridir.²

Bölgede yaşanan göç sürecini en temel anlamda nüfus değişimlerine göre değerlendirilebilmektedir. Aşağıda 2007-2013 yılları arasında cinsiyete göre ilçelerin nüfuslarındaki değişimler gösterilmiştir. Görüleceği gibi kırsalda hızla azalan nüfus karşısında başta temel kamu hizmetleri olmak üzere sosyal hizmetler gibi birçok konuda yenilikçi yaklaşımlar gösterilmesi gerekmektedir. OECD "Kırsal Hizmetler Sunumu" raporunda kırsal alanlara götürülen sosyal hizmetlerin daha maliyetli daha az çeşitli ve sınırlı hedef kitlesine yönelik olması sebebiyle kentlerde uygulanan politikalardan daha farklı bir yaklaşımla uygulanması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu duruma örnek olarak; gerek nüfusu azalan ilçelerde kamu hizmetlerinden yararlanıcıların kalmaması gerekse de İspanya, Portekiz ve Yunanistan örneklerinde görüldüğü gibi kriz dönemlerinden iç göçün tam tersi yönde kent merkezlerinden kırsala doğru yaşanmasından dolayı bu alanlara yönelik çalışmaların daha dikkatli yapılması gerekmekte olduğu vurgulanmaktadır.

² Yrd. Doç. Dr. Ahmet KOYUNCU

Şekil 1: 2007-2013 Erkek Nüfusu Değişim

KONYA KARAMAN BÖLGESİ 2007 -2013 ERKEK NÜFUS DEĞİŞİMİ

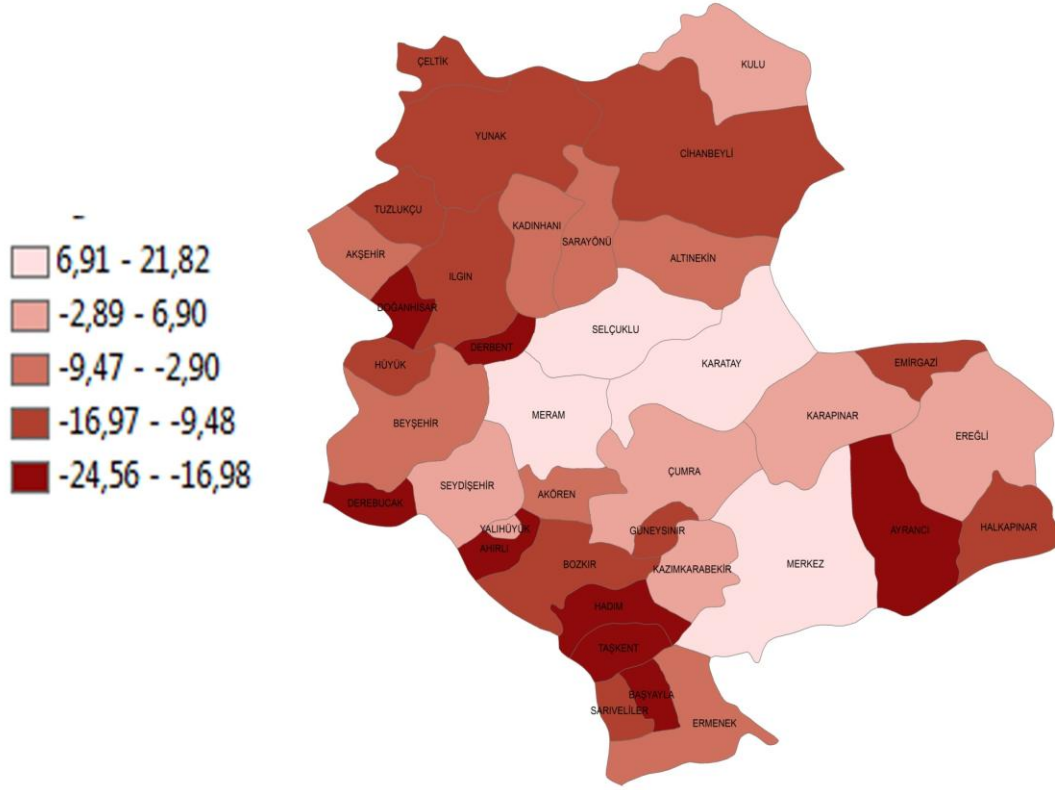

KAYNAK: TÜİK 2014 ADNKS

2007 Yılı itibarı ile erkek nüfusunda değişim incelendiğinde; Konya merkez ilçeleri Meram, Selçuklu, Karatay ile Karaman Merkez olmak üzere Kent merkezlerinde nüfus artışı gözlenmektedir. Kent merkezleri dışında nüfus oranlarında artma eğilimi gösteren sadece Kulu ilçesi olmuştur. Geri kalan 22 ilçede nüfus oranlarında azalma ilçe nüfusunun dörtte birine kadar çıkmaktadır.

Şekil 2: 2007-2013 Kadın Nüfusu Değişim

KONYA KARAMAN BÖLGESİ 2007 -2013 KADIN NÜFUS DEĞİŞİMİ

KAYNAK: TÜİK ADNKS

2007 Yılı itibarı ile kadın nüfustaki değişimler incelendiğinde değişim yoğunluğunun erkeklere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Yaklaşık 26 ilçede kadın nüfusu %5 ile %25 oranları arasında azalma görülmektedir. Bölge kırsalında kadın nüfusunda yaşanan bu azalmanın sebeplerinin ayrı bir başlık olarak incelenmesi gerekmektedir.

Nüfus değişiminde açık renkli olarak belirtilen Konya- Karaman İl merkezleri (**Selçuklu, Meram, Karatay**) sosyo-ekonomik gelişmişlik açısından en yüksek performansı göstermekle birlikte bölgede yeniliğin, nitelikli işgücünün ve diğer tüm fırsatları ile ekonomik faaliyetlerin cereyan ettiği yerleşimlerdir. Ancak artan hızlı nüfus artışı ile işsizlik, yoksulluk, güvenlik, erişilebilirlik gibi karmaşık ve entegre sorunları da bünyesinde barındırabilmektedir. Diğer taraftan haritalarda kırmızı ile belirtilen **Hadim, Yunak, Güneysınır, Çeltik, Kadınhanı, Akören, Emirgazi, Altınekin, Sarıveliler, Derbent, Sarayönü, Başyayla, Taşkent, Halkapınar, Doğanhisar, Ahırılı, Hüyük, Tuzlukçu, Kâzımkarabekir, Ayrancı, Derebucak** gibi ilçeler sosyo ekonomik ve sosyo kültürel açıdan yaşanılabilirlik standartlarını düşük sağladığı için gün geçtikçe nüfus kaybetmektedir. Özellikle genç ve üretken nüfusu hızla azalan bu ilçeler, başta temel kamu hizmetleri olmak üzere birçok hizmetten yoksun kalmaktadır. Özellikle coğrafi şartların zorluğu ve mevcut nüfusun ağırlıklı olarak yaşlı nüfus olması bu ilçeleri daha dezavantajlı duruma sokmaktadır.

Sonuç olarak; göç önlenmesi imkânsız olan bir olgudur. Gerekli mevcut verilerden yola çıkılarak etkili bir planlama yöntemi ile bu durumun yol açabileceği sorunlar oluşmadan önlenerek, süreç sağlıklı bir şekilde yönetilebilecektir. Bu sebeple kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının ortak çalışmalar yapması bu sürecin daha etkin yönetilebilmesine imkân tanıyacaktır.